

DRUGIE STWIERDZENIE BIEGUSA DŁUGOSKRZYDŁEGO *CALIDRIS BAIRDII* W POLSCE

Podczas prowadzenia obserwacji w dniu 19 X 1993 na Zbiorniku Mietkowskim, gm. Mietków, woj. wrocławskie, będąc w towarzystwie M. Stajszczyka i P. Gębskiego, zauważyliśmy niewielkiego biegusa, przelatującego nam nad głową w towarzystwie jednego biegusa malutkiego *Calidris minuta*. Był on większy od biegusa malutkiego, choć wydawał się mniejszy od biegusa zmiennego *C. alpina*, z krótszym, prostym dziobem. Ptak odleciał na drugi brzeg zbiornika, lecz po około kwadransie oba ptaki pojawiły się ponownie w odległości około 100 m. Zauważyliśmy wówczas, że nie znany biegus wyróżnia się bardzo charakterystyczną sylwetką: miał stosunkowo krępy tułów z małą, okrągłą głową na krótkiej szyi i dość krótkie, czarne nogi. Tył ciała natomiast był zaskakująco wyciągnięty dzięki długim lotkom I rzędu, które wyraźnie wystawały poza ogon. Biegus ten przyłączył się później do stada biegusów zmiennych i wówczas okazało się, że był on od nich nieznacznie, choć zauważalnie mniejszy. Z większej odległości ptak obserwowany przez lunetę 20-60 × 77 wydawał się cały ciepłopłowobezowy z wierzchu. Dalsza obserwacja, z odległości 30-40 m, pozwoliła na dostrzeżenie następujących cech: na głowie dość szeroka, płowa brew, szczególnie wyraźna za okiem, gdzie schodziła łukiem za pokrywami usznymi; brwi łączyły się nad dziobem tworząc białe czoło. Wierzch głowy z ciemnobrązowym, gęstym kreskowaniem na brązowym tle tworzącym ciemną czapeczkę; kark również brązowo kreskowany, ale na jaśniejszym tle. Na pokrywach usznych dość wyraźna, wyodrębniona brązowa plamka utworzona również z ciemnych kreseczek. Kantar czarniawy, ale nie dochodzący do samego oka, które znajdowało się na jasnym tle. Podgardle białawe przechodzące w beżową przepaskę na piersi, gęsto upstrzoną brązowymi, wydłużonymi plamkami. Plamki nie schodziły na boki ciała, były natomiast gęściejsze na bokach szyi. Brzuch i podogonie białawe. Cały grzbiet łuskowany drobnymi, ciemno-

brązowymi piórkami o wąskich płowych brzegach. W obrębie barkówek dwa wyraźne pasy piór: górny pas złożony z drobniejszych piór o bardzo ciemnobrązowych centrach i płowych obwódkach, które tworzyły wyróżniający się łuskowany wzór, podkreślony jeszcze od strony grzbietu płową linią, w sumie pas ten tworzył najciemniejszą partię wierzchu ciała, ale nie był on bardzo skonstrastowany i rzucający się w oczy, choć zauważalny w pewnych pozycjach ptaka; dolny pas złożony z większych, nieco jaśniej brązowych piór. Pióra pokryw skrzydłowych miały brązowawe centra z czarniawymi stosinami i płowe obrzeżenia. Całość wierzchu ciała sprawiała wrażenie bardzo łuskowanego, a wzór ten był mało urozmaicony, bez rdzawych odcieni, w porównaniu np. z biegusem malutkim. Lotki trzeciorzędowe brązowoczarniawe o wąskich płowych obwódkach, lotki pierwszorzędowe czarne o bardzo wąskich, jasnych brzegach. Dziób czarny, nieco krótszy od głowy, wyraźnie krótszy od dzioba biegusa zmiennego i nieznacznie dłuższy od dzioba biegusa malutkiego; grubszy u nasady i lekko zwężający się ku końcowi, z tępym końcem, w zasadzie prosty, ale w niektórych położeniach sprawiał wrażenie minimalnie zakrzywionego. Nogi czarne, nieco krótsze niż u biegusa zmiennego; często sprawiały jednak wrażenie bardzo krótkich, gdyż ptak najczęściej żerował na przykurczonych nogach trzymając tułów nisko nad ziemią. Ptak trzymał się zwykle na uboczu stada biegusów, a nierzadko oddzielał się zupełnie i wówczas był bardzo trudny do ponownego zlokalizowania. W locie na ogonie był widoczny czarniawy pasek biegnący wzdłuż przez środek ogona, a na skrzydłach wąskie, białawe paski przebiegające u nasady lotek, ale węższe niż u biegusa zmiennego. Osobnik został oznaczony jako ptak młodociany.

Ptaka udało się podejść na odległość około 10 m i wykonać serię fotografii (patrz raport KF nr 10, w druku). Przebywał on na zbiorniku do 26 X 1993 i był obserwowany przez kilku innych obserwatorów.

Jest to drugie stwierdzenie tego gatunku w kraju. Pierwszego dokonano 21 VIII 1978 na Zbiorniku Nyskim (Stawarczyk 1980). Obserwacja zaakceptowana przez Komisję Faunistyczną.

Biegus długoskrzydły pojawia się regularnie na Wyspach Brytyjskich, gdzie zanotowano 166 pojawów do 1993 roku (Rogers and the Rarities Committee 1994). Na kontynencie europejskim jest ptakiem bardzo rzadkim. Zanotowano zaledwie nieco ponad 20 stwierdzeń, przede wszystkim w Europie Zachodniej i Północnej (Lewington i in. 1991). Opisana obserwacja jest jednocześnie jedną z późniejszych w Europie, gdyż szczyt występowania tego gatunku przypada na wrzesień (Ronnest 1994).

Tadeusz Stawarczyk, Jan Lontkowski

Literatura

- Komisja Faunistyczna, w druku. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 1993. Raport nr 10. Not. orn. 35.
- Lewington I., Alström P., Colston P. 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. HarperCollins.
- Rogers M. and the Rarities Committee 1994. Report on rare birds in Great Britain. Brit. Birds 87: 503-571.
- Rønne S. 1994. Sjældene fugle i Danmark. Pinus.
- Stawarczyk T. 1980. Pierwsze stwierdzenie biegusa Bairda *Calidris bairdi* w Polsce. Not. orn. 21: 72-75.

The second record of the Baird's Sandpiper in Poland

On 19th October 1993 a juvenile Baird's Sandpiper was recorded and photographed on Mietków Reservoir, Silesia.

The full description of the bird is given. The record was accepted by the Faunistic Commission as the second Polish record.